

Archiv obce Ošelín

1838 – 1945

Inventář

Číslo EL NAD: 148
Evidenční číslo pomůcky: 321

Obsah

Úvod.....	3
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	8
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	8
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	9
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	9
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	10
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	11
Inventární seznam.....	12

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Organizaci místní samosprávy, převedením pravomocí do rukou obcí, předcházelo zrušení roboty a poddanství v roce 1848. Následoval zákon o provizorním zřízení obecním č. 170/1849 Ř. z. ze dne 17. března, který zrušil dosavadní pravomoc panských vrchnostenských úřadů ve správě venkovských obcí, kde vrchnost doposud zastupovali venkovští rychtáři a konšelé, pověřeni vykonáváním částečné a obecné samosprávy. Stále ještě omezené obecní pravomoci zaručily obcím alespoň základní práva, mezi něž patřila práva: svobodné volby zástupců, domovské, samostatně vyřizovat vlastní agendu, uveřejnit veřejně výsledky obecního hospodaření a zveřejnění jednání obecních zástupců. Jednalo se o zlomový počín, vyvolaný zejména tlakem na politickou situaci ve státě. Zprvu udílená samostatnost zemská přenesla se na úroveň krajskou, okresní a obecní. Přestože by se tak mohlo zdát, že majitelé dosavadních panství tím přišli o řadu výhod, opak je skutečností. Mohli snáze uplatnit svůj vliv především tam, kde jej potřebovali využít nejvíce. Postupně mohli získat kontrolu nad obcemi a později nad celými okresy.

Shora uváděná zákonná úprava, takzvané Stadionovo prozatímní obecní zřízení, vycházela z uvozovacího patentu a v něm uvedeného hesla, že základem svobodného státu je svobodná obec. Zákon jej zachovával tak, že hovořil o obcích místních, okresních a krajských. Skutečně platnými se však staly pouze předpisy o obcích místních.

Obce se staly nejnižším článkem místní samosprávy. Obvod těchto obcí se shodoval s katastrálním územím. Novým prvkem se stalo zavedení pravidla, že každé sídliště se muselo stát obcí či součástí obce nazývané osadou. Dřívější rozdíly mezi sídlišti různých stupňů byly zachovány pouze v názvoslovích těchto obcí, jako města, městyse čili městečka a vesnice či vsi. Každá obec náležela do určitého soudního a politického okresu a každá osoba musela patřit do evidence některé obce. Pokud některé z obcí nesplnily zákonné požadavky, mělo se přistoupit k jejich sloučení s jinou obcí, přestože by s tím dotčená obec nesouhlasila.

Stadionovo zřízení rozlišovalo dvojí působnost obce. Obec se měla starat především o svoje vlastní záležitosti, obecní zřízení tehdy hovořilo o přirozené působnosti obce. Ve své působnosti nemohla být obec omezována mimo zákonem uváděné případy. Jakýmsi protipólem přirozené působnosti obce se stala působnost přenesená. Tato působnost zahrnovala obstarávání určitých veřejných věcí, které obci nařizovala státní správa.

V každé obci se povinně zřídily dva orgány, obecní výbor a představenstvo. Obecní výbor volený na tři roky představoval kolegiální orgán a rozhodoval většinou hlasů. Disponoval však pouze usnášecí a dozorcí mocí, bez možnosti použít moc výkonnou. Užším orgánem, voleným právě z členů obecního výboru, se stalo obecní představenstvo. Skládalo se ze starosty a alespoň dvou radních. Nepředstavovalo ovšem kolegium, radní vytvářeli jen pomocný a zastupující orgán v době starostovy nepřítomnosti v úřadu, samotný starosta se stával výkonným orgánem, který prováděl usnesení obecního výboru.

Nad samosprávnými orgány se zavedla instituce dozoru a starosta mohl využívat práva prozatímního odložení výkonu rozhodnutí obecního výboru, pokud to odporovalo zákonům nebo mohla být způsobena škoda obci samotné. V roce 1850 došlo k rozšíření dozorcí moci a místním obcím přibyla policie. Nadřízený okresní úřad měl dohlížet na práci starosty v oboru

místní policie patřící do přirozené působnosti obce. V nutných případech pak uváděl věci do pořádku. Vláda mohla obci kdykoliv výkon místní policie odejmout a zabezpečit její činnost za pomoci vlastních orgánů.

Vlastní činnost obecní samosprávy začala v roce 1850, kdy byly aktivovány nově zřízené státní politické úřady. Došlo k územní reformě obcí a obecní samospráva se posléze stala skutečností.

K vydání dalšího obecního zřízení došlo v roce 1859, v platnost vstoupilo pouze ustanovení o domovském právu a navíc nastalo odstranění veřejnosti jednání orgánů obecní samosprávy. Po vydání Říjnového diplomu docházelo k postupnému odstranění zásahů do samosprávy. V roce 1861, po volbách do obecních orgánů, v nichž zvítězili ve většině měst v Čechách čeští zástupci, byla veřejnost jednání zavedena opět. Rok poté vstoupil v platnost rámcový říšský obecní zákoník jako výsledek jednání mezi vládou, snažící se dostat obce pod větší kontrolu, a mezi parlamentem. V roce 1863 bylo vydáno obecní zřízení a řád volební pro Slezsko, o rok později také pro Moravu a Čechy č. 7/1864 Z. z. Tato zřízení se vztahovala na všechny obce příslušné země s výjimkou statutárních měst. Každá nemovitost musela náležet do svazku některé obce. Samosprávné obce se mohly slučovat a rozlučovat a za určitých okolností měnit svoje hranice, o čemž však s konečnou platností rozhodovaly zemské sněmy.

Obecní zřízení rozlišovala dva druhy občanů do obce náležejících. Jednalo se o skupinu osob spojenou s obcí na základě jakéhosi hmotného svazku či o skupinu osob přespolečných. Je zřejmé, že prvně uváděná skupina disponovala všemi výhodami, které jí ze zákona příslušely, avšak nejdůležitějším právem bylo právo volební.

Voliči oprávnění k volbě volili na tříleté funkční období obecní výbor. Počet členů výboru se odvíjel podle zalidněnosti obce a v Čechách se pohyboval mezi osmi a 36 členy, na Moravě od sedmi do 30 členů. Obecní výbor volil ze svého středu obecní představenstvo, které se skládalo z obecního starosty a obecního radního. Počet členů obecního představenstva nesměl přesahovat třetinu členů obecního výboru, počet radních však nemohl klesnout pod dva. Obecnímu výboru se v této době občas říkalo obecní zastupitelstvo. Každý volitelný a řádně volený občan byl povinen volbu přijmout, výjimky z tohoto pravidla byly přesně stanoveny.

Obec, její činnost a veškerý život v ní tak v podstatě existoval v nezměněné podobě téměř do roku 1918, kdy se po vzniku nového, samostatného státu přijala zcela odlišná opatření pro obecní samosprávu.

Základním pravidlem pro chod obce po roce 1918 zůstal nadále předpoklad, že o obecních záležitostech může rozhodovat pouze osoba, která přispívá na udržování obecního hospodářství, avšak vyvstala potřeba řešit situaci s volebními řády. Na počátku roku 1919 tak vstoupila v platnost dvě zákonná nařízení, zákon č. 75/1919 Sb. o řádu volení v obcích a zákon č. 76/1919 Sb. o novele k obecnímu zřízení.

Volební řád představoval výsledek dohody občanských stran se sociální demokracií a přinášel značnou demokratizaci. Přiznával totiž všeobecné, rovné, tajné a přímé hlasovací právo při volbách do obcí všem osobám, které měly v obci alespoň tříměsíční trvalé bydliště, a které nebyly určitým způsobem diskvalifikovány a dosáhly věku 21 let. Pasivní volební právo se přiznalo osobám ve věku od 26 let a volený musel alespoň jeden rok v obci bydlet. Volilo se na základě kandidátních listin a podle zásad poměrného zastoupení. Volební období se prodloužilo na čtyři roky, v roce 1933 na šest let, aby se sjednotila délka volebních období

s ostatními samosprávami. Vznikly obecní finanční komise, v nichž jednu polovinu představovali zástupci zvolení obecním zastupitelstvem a druhou zástupci jmenovaní okresním úřadem. Jednalo se tak především o kontrolu ze strany státu, který si v obcích nepřál převahu socialistické většiny, která by mohla volně nakládat s obecními prostředky. Komise mohly kontrolovat veškeré obecní hospodaření a odvolávat se proti všem usnesením obecního zastupitelstva finanční povahy.

Zákonná novela obecních zřízení rozeznávala tyto řádné orgány obcí: obecní zastupitelstvo, obecní radu, starostu, případně jeho náměstky a komise.

Obecní zastupitelstvo nahradilo dřívější obecní výbor. Jeho zvolení se účastnili všichni voliči oprávnění k volbě a skládalo se z devíti až 60 členů podle počtu obyvatel v obci.

Ze svého středu volilo obecní zastupitelstvo obecní radu, která nastupovala na místo dřívějšího obecního představenstva. Skládala se ze starosty, jeho náměstka či náměstků a členů rady, radních. Počet všech těchto členů činil znovu jednu třetinu obecního zastupitelstva, proto se stanovil počet jeho členů na devět, aby rada byla nejméně tříčlenná. Plnila totiž také funkci obecního trestního senátu, a tento musel být nejméně tříčlenný, tvořil jej starosta a dva radní.

Došlo k jasnému vymezení významu obecní rady, totiž že obecní rada tvoří sbor, který se za předsednictví starosty usnází na všech věcech, jež podle zákona nebo podle zákonných nařízení nejsou vyhrazeny obecnímu zastupitelstvu. Toto ustanovení utvářelo z rady primární orgán obce.

Obecní zastupitelstvo volilo ze svého středu rovněž starostu a jeho náměstka, v obcích s počtem převyšujícím 24 členů zastupitelstva se volili náměstci dva. Volba starosty nemusela být potvrzena státem, zákon č. 122/1933 Sb. o změnách řádu voleb v obcích však stanovil, že volbu starosty schvaluje státní úřad. Pokud státní úřad volbu starosty a jeho náměstků nepotvrdil, pozbývala tato volba platnost a obecní zastupitelstvo bylo povinno uskutečnit volbu novou. Kdyby se však zastupitelstvo zdráhalo provést novou volbu, pozbývala by platnosti také volba členů obecního zastupitelstva. Politický úřad jmenoval do čela obce správní komisi a v příhodné době vypisoval novou volbu obecního zastupitelstva. Podle shora psaného je jasně viditelné, že těmito ustanoveními byla obecní samospráva značně okleštěná. Státní úřady nezavazoval žádný termín k vypsání nových voleb obecního zastupitelstva.

Právem obcí bylo zřizovat si poradní a přípravné sbory ve formě komisí.

Nejdůležitějším orgánem, v jehož rukách spočívala rozhodující moc, byla obecní rada. Její zasedání byla neveřejná a konala se poměrně často. Obecnímu zastupitelstvu byly vyhrazeny pouze některé věci, schvalovalo zejména obecní rozpočet, jeho schůze se měly konat alespoň jednou za dva měsíce a byly veřejné. K určitým funkcím starosty patřilo svolávání schůzí obecní rady a obecního zastupitelstva, zastupování obce navenek apod.

Mezi mimořádné orgány obce patřil vládní komisař nebo správní komise. Pokud zemský úřad rozpustil zastupitelstvo, bylo povinností příslušného okresního úřadu stanovit pro obec přechodný orgán (komisař, správní komise). Tento mimořádný orgán vedl správu obce do řádné volby a dosazení nově zvoleného zastupitelstva. Pravomoc přechodných orgánů zůstala omezena na běžné záležitosti a kromě toho směl provádět pouze neodkladné akty, jejichž prodlením by mohla obci vzniknout škoda.

V období německé okupace pohraničí v letech 1938 – 1945 se charakter veřejné správy výrazně odlišoval od předešlého. V odtržených pohraničních částech republiky vstoupil v

platnost říšskoněmecký systém a došlo k odstranění volitelnosti orgánů územní samosprávy. Na protektorátním území vznikly správní orgány řídicí se poněkud upravenou verzí týchž zákonů. V pohraničí převzala dočasně, do 20. října 1938, veškerou výkonnou moc armáda. Z jejího pověření vedli armádní zástupci veškeré existující správní orgány.

Nejdůležitějším obdobím ve vývoji sudetské správní organizace byla krátká doba od 21. října 1938 do 30. dubna 1939. Došlo k přijetí významných zákonných opatření a vybudování celé správní sítě. Vznikla tzv. Říšská župa sudetská (Reichsgau Sudetenland) a celé území se rozdělilo na venkovské a městské okresy (Landkreise a Stadtkreise). Ve venkovských okresech byly utvořeny úřady landrátů (Der Landrat) navazující na prvorepublikové okresní úřady. Došlo k faktické likvidaci územní samosprávy. Ve správě obcí se zavedl tzv. vůdcovský princip a správu obce tak zastával pouze starosta. Stálými zástupci starostů se stali přidělcenci (Beigeordnete). První přidělenec byl podle zákona prvním a stálým zástupcem starosty, zbývající přidělcenci byli stálými zástupci pouze ve svých pracovních oborech (sociální péče, policie, zdravotnictví, školství apod.), starosta však mohl vztáhnout každou z těchto záležitostí na sebe. Další obecní orgán představovali obecní radové obstarávající trvalý kontakt mezi obecní správou a ostatními obyvateli. Jednalo se o nejméně 12 a nejvíce 36 členů a zákon stanovil, ve kterých záležitostech se musí starosta s obecní radou poradit. Kromě obecních radů existovali ještě poradci, kteří vykonávali poradní činnost pro starostu a přidělcence v určitém správním oboru nebo jiné speciální otázce. K obecním orgánům patřila také porada obecních radů a poradců. Starosta je zval v přiměřené lhůtě k poradě a oznámil jim její důvod.

O zajištění vzájemné symbiózy mezi obecní správou a nacistickou stranou se staral zmocněnec NSDAP. Ze zákona požíval značného vlivu na správu obce, aby dohlédl na správnou interpretaci nacistických zájmů ve svěřené obci. Starosta a přidělcenci z povolání vykonávali svůj úřad 12 roků, pokud se jednalo o úřad čestný, krátka se doba na 6 roků.

Činnost obecních úřadů zanikla v roce 1945, kdy byly nahrazeny soustavou národních výborů. V pohraničí navazovaly na obecní úřady místní správní komise jmenované postupně v letech 1945 – 1946.

Prvotní tvar názvu Ošelín, vsi vzdálené zhruba 10,5 kilometru severozápadně od Stříbra, vznikl přivlastňovací příponou -ín z osobního jména Oleša a znamenalo Olešův, tedy ve smyslu dvůr. Přesmýknutím souhlásky v pozdějším období bylo vytvořeno jméno Ošelín. K dalším českým názvům patřily Osselin, Olessin, Osselyn, Ossielyn, Wosselyn, patrně zkomolené Kosselnj, k německým Oschelin a poněmčené Osselino a k latinským Osselin, Osselyn, Olessin a Ossielyn.

První písemná zmínka o vsi Ošelín pochází z roku 1379, kdy patřila Oldřichovi z Ošelína, připomínanému ještě v letech 1380, 1390 a 1402. Za nevyjasněných okolností došlo k rozdělení vsi na dva díly. Jeden díl vsi získal Habart z Malevic, který ho prodal v roce 1413, kdy převáděl zápis na věno své manželky Kateřiny z Ošelína. Možným kupcem mohl být Petr mladší Kovář ze Strhař, uváděný jako vyložený vlastník mezi lety 1419 – 1425. Strhařovi potomci si ves podrželi do roku 1497, kdy ji prodali Janovi Lejtoltovi z Erbnic a jeho manželce Kunce, rozené Šternberkové.

Další díl vsi držel v roce 1429 Arnold z Trpíst. Po něm připadla část vsi Machně, vdově po Jindřichovi z Elsterberka. Po její smrti spadal tento majetek pod správu královské komory. V roce 1497, nebo těsně před ním, byl ošelínský majetek spojen. Jan Lejtolt z Erbnic tedy kupoval ves jako celek. Po jeho smrti přešel majetek na syna Jana Lejtolta z Erbnic a na Ošelíně. Jan zemřel mezi lety 1532 – 1545 a ves Ošelín s příslušenstvím se dělila mezi jeho

syny Lejtolta a Jáchyma, kteří si koupi nechali potvrdit v obnovených deskách zemských. Lejtolt zemřel kolem roku 1559 a jeho majetek získali Jan Lipolt a Kašpar z Kečova (von Götzen) se svými sestrami. Při vzájemném vypořádání majetku mezi bratry Kečovými, získal v roce 1573 ošelínský podíl Kašpar z Kečova. Jemu se posléze podařilo Ošelín opět spojit, neboť po smrti Jáchyma z Erbnic v roce 1571, zdělila majetek jeho dcera Marie, která prodala v roce 1585 zboží v Ošelíně právě Kašparovi. Po Kašparově smrti v roce 1599, převzala otcův majetek dcera Anna, provdaná Schirdingová (Širtynková). Potomci rodu Schirdingových drželi ves Ošelín do roku 1796, kdy ji František Jáchym ze Schirdingu prodal Jiřímu von Maasburg. Po dvou letech získala ves Marie Justina von Bigatto, rozená von Millach. Její syn Josef spojil Ošelín s panstvím Svojšín, které získal ve veřejné dražbě v roce 1795. Od roku 1812 se pak Bigattové uváděli jako svobodní páni. Po Josefově smrti v roce 1812 zdědil panství, z důvodu bezdětnosti předešlého majitele, jeho příbuzný Karl Anton, svobodný pán von Juncker, který ovšem musel slíbit, že ke svému příjmení připojí přídomek Bigatto.

V držení rodu Juncker – Bigatto dosáhla ves Ošelín konce patrimoniální správy, nadále však územně náležela pod správu velkostatku ve Svojšíně.

Posledním mužským potomkem rodiny Juncker – Bigatto, který velkostatek Svojšín vlastnil, byl Klement Václav Leo Ottokar Juncker – Bigatto. Po jeho smrti v roce 1928 vlastnila rodový majetek Klementova dcera Amálie Juncker – Bigatto. V roce 1935 zdědil statek doktor Klement Podeville, který jej vlastnil až do roku 1945.

V letech 1850 – 1861 se vztahovaly katastrální kompetence obecního úřadu pouze na obec Ošelín. Před rokem 1861 došlo ke sloučení obcí, přičemž pod obec Ošelín náležely osady Dolní Plezom (k této navíc patřila osada Plezom, jinak také Střední Plezom) a Horní Plezom. Na počátku roku 1937 se obec Dolní Plezom s osadou Plezom osamostatnily. V knize zápisů ze zasedání obecního zastupitelstva (inv. č. 1) se o osamostatnění osad (Dolní a Horní Plezomi) jednalo již v roce 1929. Podaný návrh na osamostatnění byl jednomyslně přijat a odsouhlasen. Realizace však neproběhla a o dalším osamostatnění uváděných osad se znovu jednalo teprve v roce 1935. Rozhodnutí bylo opět jednomyslně přijato a obec Ošelín se zavázala vykonávat úřední správu za obě osady do doby, než toho budou schopny samy. V roce 1937 došlo k avizovanému rozloučení obcí, ale s tím výsledkem, že pouze obec Dolní Plezom s osadou Plezom (Střední Plezom) se skutečně oddělily. Osada Horní Plezom zůstala nadále součástí obce Ošelín. Zřejmě z důvodu zamítnutí příslušnými nadřízenými orgány či z prosté nepřipravenosti osady dostát zákonným požadavkům nebylo rozloučení povoleno, neboť ještě v roce 1936 žádala osada Horní Plezom o odloučení od obce Ošelín znovu. Při projednávání obecním zastupitelstvem v Ošelíně byl tento návrh zase schválen, a to v poměru 9 hlasů ku 2. K faktickému rozloučení obcí však nikdy nedošlo.

Do roku 1862 patřil Ošelín pod Krajský úřad v Plzni a od roku 1850 přešla obec pod nově zřízené Okresní hejtmanství v Plzni. Zároveň se vznikem politických okresů vznikly v roce 1850 také okresy soudní. Obec Ošelín se stala součástí nově vzniklého soudního okresu Stříbro (v němž zůstala až do roku 1945). Při další reorganizaci správy v roce 1855 byla sloučena politická a soudní správa a vznikl Smíšený okresní úřad Stříbro, jehož součástí byla rovněž obec Ošelín. K definitivnímu rozdělení politické a soudní správy došlo v roce 1868, kdy bylo zřízeno Okresní hejtmanství ve Stříbře. Po připojení okresu Stříbro k německé „Třetí říši“ spravoval obec tzv. Landrát ve Stříbře.

V archivním souboru AO Ošelín se nacházejí převážně písemnosti týkající se finančního hospodaření obce. Nejdůležitější a pro rekonstrukci obecní samosprávy jediný

použitelný zdroj představuje kniha zápisů ze zasedání obecního výboru a zastupitelstva (inv. č. 1). Ostatní dochovaný materiál je pouze podpůrný a z hlediska konstrukce činnosti obecní samosprávy v obci méně významný. Přesto se také za jeho pomoci podařilo sestavit následující seznam starostů.

představený obce/starosta	funkce od roku	funkce do roku
Wenzel Peller	1896	1910
Anton Spierk	1914	1919
Josef Waldmann	1919	1927
Johann Pinzka	1927	1932
Johann Träger	1932	1939
Karl Peller	1939	5/1945
Johann Breitengraser	5/1945	?

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

V protokolu o archivní dohlídce spisovny, provedené v budově MNV Ošelín 28. dubna 1956, se lze dočíst, že ze spisů vzniklých z činnosti německé obecní samosprávy se dochoval jen nepatrný zbytek písemností. K trvalé archivní úschově byl určen listinný materiál (výběr) bez bližší specifikace.

V evidenčním listu JAF, zavedeném k 2. lednu 1958, je uvedeno, že archivní soubor AO Ošelín obsahoval 2 balíky z let 1894 – 1944. V tématickém popisu archivního souboru se objevuje krátká zmínka o hospodářství obce. V rubrice o zpracování je zapsáno, že tento archivní soubor byl v lednu 1958 oddělen od archivního souboru MNV Ošelín. Vzhledem k absenci přírůstkové evidence z tohoto období nelze určit, kdy a za jakých okolností se tento materiál v tehdejší okresním archivu ocitl.

Při skartaci a následném svozu materiálu, provedeném po ukončení činnosti a zániku MNV Ošelín v roce 1979, byl do okresního archivu převzat materiál, ve kterém se vyskytovaly plány staveb a budov z období německé samosprávy obce. Jednalo se o přírůstek z 1. listopadu 1980 s číslem 320. Tyto plány budov byly převedeny do archivního souboru AO Ošelín.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Materiál archivního souboru AO Ošelín pochází z let 1838 – 1945. Jedná se o 27 úředních knih, 2 podací protokoly, 3 kartóny a 1 mapu o celkové metráži 0,40 bm .

Vzhledem k umístění obce v oblasti s převažujícím německým obyvatelstvem je v dochovaných písemnostech užíván německý jazyk.

Archivní soubor byl uspořádán podle metodického návodu pro pořádání archivních souborů obcí.

V archivním souboru se nalézají písemnosti I. a II. kategorie.

Fyzický stav archivního souboru je vesměs dobrý, pouze několik plánů budov je částečně napadeno plísní a další byly poškozeny svévolným vytržením drobných fragmentů, z blíže nespecifikovaných důvodů. Mapa (inv. č. 49) je částečně natržená a tím od sebe oddělená (první oddíl listů).

V archivním souboru AO Ošelín byla provedena vnitřní skartace (Protokol o vyřazení dokumentů ve vnitřní skartaci č.j.: SOAP/090-0127/2008-40.02 a schválený č.j.: SOAP/008-1481-1483/2008, ze dne 21. srpna 2008), při které byly vyřazeny účetní doklady (vesměs znehodnocené původcem) a nevyplněné účetní a daňové knihy v celkovém rozsahu 0,08 bm z let 1938 – 1944.

Při souběžné inventarizaci archivního souboru AO Dolní Plezom EL NAD 314 z něj byly vytrženy písemnosti osady Horní Plezom (hlavní účetní kniha 1931 – 1939 a katastrální mapa 1897) o celkové metrži 0,03 bm. Tento archivní materiál byl převeden do archivního souboru AO Ošelín, kam původně náleží.

Při inventarizaci archivního souboru AO Ošelín z něj byly vytrženy materiály archivního souboru Standesamt Ošelín EL NAD 1097. Jedná se o jednu knihu úmrtí z let 1939 – 1940, s celkovou metrží 0,01 bm.

Při inventarizaci archivního souboru AO Ošelín z něj byly dále vytrženy také materiály archivního souboru Dobrovolný hasičský spolek Ošelín (Freiwillige Feuerwehr Oschelin) EL NAD 1098. Jedná se o pokladní deník z let 1937 – 1940, s celkovou metrží 0,01 bm.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Archivní soubor AO Ošelín obsahuje především písemnosti hospodářského charakteru. Stěžejní informační pramen představuje protokol se zápisy zastupitelstva obce (inv. č. 1). Za zmínku stojí stavební dokumentace s plány budov a hospodářských zařízení (inv. č. 12 – 15), ve které se vyskytují nejen stavební plány nemovitostí v obci Ošelín, ale také osad Dolní Plezom, Horní Plezom, Plezom a místní části obce Ošelín, osady Kozlov.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní soubor uspořádal a pomůcku sestavil Miroslav Vetrák v prosinci 2007 a lednu roku 2008 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově, 23. října 2008

Miroslav Vetrák

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury

I. Prameny

Adressbuch und Führer für den politischen Bezirk Mies. Mies : Buchdruckerei A. Haßold in Mies, 1912.

Führer und Adressbuch für den Gerichtsbezirk Mies : mit den Städten Mies, Kladrau, Tschernoschin und den Landgemeinden. Bischofteinitz : J. Mitzner & Sohn, [1924].

Ortsbuch für den Reichsgau Sudetenland. Haida : Verlagsanstalt Albert & Hanselik, s. d.

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1849

Reichsgesetz und Regierungsblatt für das Kaiserthum Österreich, 1864

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1933

Seznam míst v království Českém, 1913

Státní oblastní archiv Plzeň : Průvodce po archivních fondech. Svazek 4. Praha : Archivní správa ministerstva vnitra ČSR, 1976.

Übersicht der in Folge a. h. Gutschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten provisorischen Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen, 1849

II. Literatura

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích : od počátků státu po současnost.* Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2005.

MARTÍNEK, Zdeněk. Archiv obce : Příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu, *Archivní časopis : zvláštní příloha.* 1999, roč. 49.

PROFOUS, Antonín. *Místní jména v Čechách : Jejich vznik, původní význam a změny.* Díl III. M – Ř, Praha : Naše vojsko, vydavatelství čs. branné moci, 1951.

PROCHÁZKA, Zdeněk – ÚLOVEC, Jiří. *Hrady, zámky a tvrze okresu Tachov 2.* Tachov : Okresní muzeum v Tachově, 1990.

SEDLÁČEK, August. *Místopisný slovník království českého.* Praha : Nakladatelství ARGO, 1998.

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

AO	archiv obce
č. p.	číslo popisné
EL	evidenční list
EL JAF	evidenční list jednotného archivního fondu
EL NAD	evidenční list Národního archivního dědictví
ev. d.	evidenční
inv. č.	inventární číslo
JAF	jednotný archivní fond
MNV	místní národní výbor
NAD	národní archivní dědictví
NSDAP	nacionálněsocialistická německá strana dělnická (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)
Ř. z.	Říšský zákoník
Sb.	Sbírka
s. d.	sine dato (bez datace)
SOkA	státní okresní archiv
Z. z.	Zemský zákoník

Inventární seznam

Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850

Spisy

1	Úmrtní list (Matheas Bohm)	1838	N 1
---	----------------------------	------	-----

Obecní úřad od roku 1850 – 1945

Úřední knihy

Knihy všeobecné správy obce

2	Protokol ze zasedání obecního výboru, později zastupitelstva	1914 – 1945	K 1
---	---	-------------	-----

Spisový materiál

Registraturní pomůcky

3	Podací protokol	1919 – 1941	R 1
4	Podací protokol	1941 – 1945	R 2

Spisy

Obec a její správa

5	Potvrzení domovské příslušnosti	1939	N 1
6	Pokyny k vedení obecních kronik	1939	N 1
7	Nařízení a korespondence došlá od úřadu Landrata ve Stříbře	1940 – 1945	N 1

Správa obecního majetku

8	Nájemní smlouva na pozemek v Horní Plezomi	1937	N 1
9	Pronájem obecních luk a pastvin	1892 – 1939	N 1
10	Účetní podklady pro rozpočet chudinského fondu	1886 – 1938	N 1
	Účetní podklady rozpočtového hospodaření obce ke školnímu fondu	1896 – 1938	N 1
	Účetní podklady pro rozpočet obce	1919 – 1938	N 1
	Rozpočty obce	1939 – 1944	N 1
	Korespondence k rozpočtům	1939	N 1
	Příručka k sestavení rozpočtů	1941	N 1

Péče o bezpečnost a veřejný pořádek

11	Protokol ke stavbě silnice	1890	N 2
12	Žádosti a udělení povolení ke stavbám a stavebním úpravám včetně plánů pro obec Ošelín a osadu Kozlov (převážná většina stavební dokumentace se týká úprav stávajících domů, popřípadě staveb hospodářských zařízení a budov; č. p. 2, 8, 9, 13, 19, 21, 24, 25, 29, 33 – 35, 38 – 40, 47, 50, 53, 54, 60, 61, 69, 71, 74, 75 a dalších 23 kusů bez č. p.; osada Kozlov č. p. 51, 52, připojeny plány trafostanice, domu pro zahradníka a mostního domku)	1909 – 1941	N 2
13	Žádosti a udělení povolení ke stavbám a stavebním úpravám včetně plánů pro osadu Dolní Plezom (převážná většina stavební dokumentace se týká úprav stávajících domů, popřípadě staveb hospodářských zařízení a budov; č. p. 4, 5, 7, 12 a další 2 kusy bez č. p., připojen plán ke stavbě kaple)	1909 – 1934	N 2
14	Žádosti a udělení povolení ke stavbám a stavebním úpravám včetně plánů pro osadu Horní Plezom (převážná většina stavební dokumentace se týká úprav stávajících domů, popřípadě staveb hospodářských zařízení a budov; č. p. 1, 3, 6 – 10, 13, 15, 16 a dalších 7 kusů bez č. p.)	1912 – 1938	N 2
15	Žádosti a udělení povolení ke stavbám a stavebním úpravám včetně plánů pro osadu Střední Plezom (převážná většina stavební dokumentace se týká úprav stávajících domů, popřípadě staveb hospodářských zařízení a budov; č. p. 2, 4 – 7, 11, 12, 21 a další 3 kusy bez č. p.)	1908 – 1936	N 2

Péče o veřejné ústavy a zařízení

16	Korespondence ohledně prodeje staré školní budovy (vedená prostřednictvím obecního úřadu)	1943 – 1944	N 3
17	Zodpovězená korespondence ohledně obecní knihovny (připojena pojistná smlouva na dotčené knihovní prostory)	1941	N 3

Spolupůsobení ve státních záležitostech

18	Pozemková daň	1936 – 1940	N 3
19	Berní záležitosti	1935 – 1938	N 3

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
20	Kupní smlouvy týkající se pozemků v katastru obce	1923 – 1940	N 3
21	Smlouvy a pojistky uzavřené s pojišťovacími ústavami	1927 – 1930	N 3
22	Smlouva o honitbě a revíru, přehledy vybraných finančních částek na pronájem honiteb	1913 – 1942	N 3

Účetní materiál

Účetní knihy

23	Hlavní účetní kniha pro osadu Horní Plezom	1931 – 1939	K 2
24	Hlavní účetní kniha	1940 – 1941	K 3
25	Kniha denních závěrek	1941 – 1945	K 4
26	Kniha výdajů	1940 – 1941	K 5
27	Pokladní deník	1925 – 1926	K 6
28	Pokladní deník	1938	K 7
29	Pokladní deník	1938	K 8
30	Pokladní deník	1939	K 9
31	Pokladní deník	1939	K 10
32	Pokladní deník	1939	K 11
33	Pokladní deník	1940 – 1941	K 12
34	Likvidační strážka	1925 – 1927	K 13
35	Likvidační strážka	1938	K 14
36	Likvidační strážka	1938	K 15
37	Likvidační strážka	1939	K 16
38	Likvidační strážka	1939	K 17
39	Likvidační strážka	1939	K 18
40	Likvidační strážka	1939	K 19
41	Likvidační strážka	1939 – 1940	K 20
42	Likvidační strážka	s. d.	K 21
43	Daňový sazebník	1939	K 22
44	Daňový sazebník	1939	K 23
45	Daňový sazebník	1940	K 24

Inv. č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jednotka
46	Daňový sazebník	1940	K 25
47	Daňový sazebník	1940 – 1941	K 26
48	Daňový sazebník	1941 – 1942	K 27

Ostatní materiál

49	Katastrální mapa Horní Plezomi c. k. Litografický institut katastru pro pozemkovou daň, mapa vyhotovena podle stavu z roku 1897, litografie, kolorováno, papír podlepený tvrdým kartónem, 1 : 2880, mapa složena ze čtyř oddílů o dvanácti listech (dva oddíly po dvou listech, dva oddíly o čtyřech listech), dva různé formáty 26 x 26 cm (6 listů) a 26 x 32 cm (6 listů)	1897	M 1
----	---	------	-----

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky (archivního souboru):	Archiv obce Ošelín
Značka archivního souboru:	AO Ošelín
Časový rozsah:	1838 – 1945
Počet evidenčních jednotek:	33 (27 úředních knih, 2 podací protokoly, 3 kartóny, 1 mapa)
Počet inventárních jednotek:	49
Rozsah bm:	0,40 (0,11 úřední knihy, 0,03 podací protokoly, 0,25 kartóny, 0,01 mapa)
Stav ke dni:	23. října 2008
Archivní soubor zpracoval(a):	Miroslav Vetrák
Pomůcku sestavil(a):	Miroslav Vetrák
Počet stran:	17
Počet exemplářů:	5
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl